

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/6756
6K=167

Sayı : B.13.SGB.0-12.00-00-7/610- 388
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7/6756)

29-06-2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 15.05.2012 tarih ve 66205 sayılı yazınız.

Ankara Milletvekili Sayın İzzet ÇETİN'e ait 7/6756 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

Faruk ÇELİK
Bakan

EK : 1 Yazı

**ANKARA MİLLETVEKİLİ SAYIN İZZET ÇETİN'E AİT 7/6756 ESAS NO'LU YAZILI
SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP**

Bilindiği üzere, iş yaşamına girmiş çocuklara yönelik olarak çocuk işgücü istatistikleri, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nin "Çocuk İşgücü Anketleri"nden elde edilmektedir.

TÜİK tarafından 1994, 1999 ve 2006 yıllarında gerçekleştirilen Çocuk İşgücü Anketlerinin sonuçları karşılaştırıldığında, yıllar itibarıyla ekonomik işlerde çalışan çocukların oranında önemli düşüşler gözlenmektedir. 6-17 yaş grubunda 1994 yılında ekonomik işlerde çalışan çocukların oranı yüzde 15,2 iken bu oran 1999 yılında yüzde 10,3'e 2006 yılında ise yüzde 5,9'a gerilemiştir.

Türkiye'de çalışan çocuklar konusunda ulusal bir veri oluşturmak ve çalışan çocukların hangi sektörlerde ve hangi çalışma koşullarında çalıştıklarını; sosyal, ekonomik ve demografik özelliklerini ortaya koyabilmek amacıyla Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 1994, 1999 ve 2006 yıllarında yapılan çocuk işgücü anketi 2012 yılının son çeyreğinde tekrarlanacaktır.

Çocuk işçiliğini önlemeye yönelik olarak Bakanlığımız, 1990'lı yılların başından bu yana yoğun faaliyetler yürütmektedir. 1992 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) "Çocuk Emeginin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı (IPEC)"na katılan ilk altı ülkeden biridir.

Ülkemiz "İstihdama Kabulde Asgari Yaşa İlişkin" 138 sayılı Sözleşmeyi 1998 yılında, "Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Önlemler Sözleşmesi" ne ilişkin 182 sayılı Sözleşmeyi ise 2001 yılında onaylamıştır.

2005 yılında ise ILO'nün 182 sayılı sözleşmesinde belirtilen şartlar doğrultusunda, ilgili tüm kurum ve kuruluşların katkılarıyla çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak "Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin Zamana Bağlı Ulusal Politika ve Program Çerçevesi (ZBPPÇ)" hazırlanmıştır. Hazırlanan bu program ile çocukların çalışma yaşamına girmesinde temel nedenleri oluşturan yoksulluğun ortadan kaldırılması, eğitim kalitesinin ve ulaşılabilirliğinin artırılması, toplumsal bilinç ve duyarlılığın artırılması gibi geniş kapsamlı tedbirlerle başta çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri olmak üzere çocuk işçiliğinin 10 yıllık bir zaman periyodu (2005-2015 dönemini kapsamaktadır) içinde önlenmesini temel hedef olarak belirlenmiştir.

Bakanlığımız, gerek projeler gerek mevzuat düzenlemeleri ile çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik olarak son on yıllık süreçte çalışmalar yapmaktadır. Çocukların çalışma hayatından çekilmesine yönelik olarak yapılan çalışmalar sonucunda çocuk emeği istismarının önlenmesi konusunda başarısız olduğumuzu düşünmemekteyiz.

Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığının yıllık teftiş programları kapsamında mobilya sektöründe, ayakkabı (deriden mamul eşya) imalatında, oto tamir ve bakım atölyelerinde 18 yaşın altında çocuk ve genç işçinin çalışma koşulları incelenmiş ve iyileştirilmiştir. Bu denetimlerde, 15 yaşın altında çocuk çalıştırılmadığı, işyerlerinde ağır ve tehlikeli işte çalıştırılmadıkları, 4857 sayılı İş Kanunu'na ve 182 sayılı ILO Sözleşmesi'ne aykırı çalışma bulunmadığı belirlenmiş, 18 yaşın altındaki tüm çocuklar 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanuna gereğince Mesleki Eğitim Merkezlerine gönderilmiş, ayrıca 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'na göre Mesleki Eğitim Merkezlerinde teorik eğitim, işyerlerinde pratik eğitim gören 1980 (öğrenci) çırağın çalışma koşulları da incelenerek, işyerlerinde daha iyi şartlarda pratik eğitim almaları sağlanmıştır.

Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, “En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliği” hakkında 182 sayılı ILO Sözleşmesi’nin ve 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerinin uygulanmasının sağlanması, çocuk işçiliğinin ve çocuk işçiliğinin en tehlikeli biçimlerinin sona erdirilmesi amacıyla, 01.06.2010-31.12.2010 tarihleri arasında Ankara’da, “Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi ve Genç İşçilerin Çalışma Koşul ve Ortamlarının İyileştirilmesi Projesi”ni uygulamıştır. Proje, Bakanlığımızın hazırladığı “çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin sona erdirilmesi zamana bağlı program” kapsamında; çocukların yoğun olarak çalıştığı sektör olarak belirlenen “oto tamir ve bakım atölyelerinde” yürütülmüştür. Proje ile uluslararası mevzuatın gerektirdiği yükümlülüklerimiz, ulusal mevzuatımızın uygulanmasının sağlanması, öncelikle çocukların eğitim, sağlık ve gelişimleri için 15 yaşın altında çocukların işten çekilmesi, 15-18 yaşları arasında genç işçilerin çalışma koşul ve ortamlarının iyileştirilmesi ve mesleki eğitim merkezlerine yönlendirilmesi, öncelikli olmak üzere, işyerleri çalışma koşul ve ortamlarının iyileştirmesi hedeflenmiştir.

Bakanlığımız, MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü tarafından, çocukların ilköğretime erişimlerini sağlayabilmek için erişim ve devamlarının önündeki engelleri tespit ederek, 6-14 yaş grubunun tamamının okullaşmasını sağlamak amacıyla hazırlanan “İlköğretime Erişim ve Devamlarının İzlenmesi Çalışmalarında Kurumlar arası İşbirliği Protokolü”nü 13.01.2011 tarihinde imzalayarak önemli bir adım atmıştır. Protokol gereğince, iş müfettişleri tarafından yapılan teftişlerde zorunlu eğitim çağında olan çocukların belirlenmesi durumunda bu çocuklar, İl Milli Eğitim Müdürlüklerine bildirilmektedir. Çocuk işçiliğinin önlenmesinde eğitim ve çocukları izleme mekanizmasının önemi göz önünde bulundurulduğunda, protokol, çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine önemli katkı sağlamaktadır.

2006 yılında TÜİK tarafından gerçekleştirilen Çocuk İşgücü Anketlerine göre, çalışan çocukların yüzde 31,5’i bir okula devam ederken, yüzde 68,5’i öğrenimine devam etmemektedir. Okula devam eden 6–17 yaş grubundaki çocukların yüzde 2,2’si ekonomik bir işte çalışırken, okula devam etmeyen çocukların yüzde 26,3’ü çalışmaktadır.

Bilindiği gibi, çocuk ve gençlerin işgücü piyasası içinde yer almalarını önlemek için atılmış ilk adım Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 50’inci maddesinde “kimsenin yaşına cinsiyetine ve gücüne uygun olmayan işlerde çalıştırılmayacağı” hükmü yer almaktadır.

Hükümetlerimiz dönemlerinde, 2003 yılında kabul edilen, 4857 sayılı İş Kanununun “Çalıştırma yaşı ve çocukların çalıştırılması yasağı” başlıklı 71’inci maddesi ise, Avrupa Birliği’nin 02.06.1994 tarih ve 94/33 sayılı Direktifi’ne uygun olarak, “çocuk” ve “genç işçi” kavramlarını ayırtmış, onbeş yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılmasının yasak olduğunu düzenlemiştir. Söz konusu düzenleme ile çalışma yaşamının esnekleştirilmesinin çocuk emeği üzerindeki etkisi bertaraf edilmiş, çocukların eğitim hakkı güvenceye alınmış, okula gitmemeleri gibi bir durum ortadan kaldırılmıştır. Uygulanmakta olan İş Kanunu çerçevesinde çocuk emeği sömürsünün yaygınlaşması söz konusu değildir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki işgücü piyasasının esnekliğinin artırılmasına yönelik çalışmalarımız, çalışma ilişkilerini kuralsızlaştırma perspektifiyle değil işgücü piyasasının ekonomik, teknolojik ve sosyal gelişmeler karşısındaki uyum yeteneğini geliştirme perspektifiyle yürütülmektedir. Bu yaklaşımla, küreselleşme sürecinin getirileri göz önünde bulundurularak, bir taraftan işverenlerin rekabet edebilirliği diğer taraftan istihdamın korunması ve geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Yapılan düzenlemelerin çocuk emeği sömürsünün yaygınlaşmasına yol açtığına ilişkin herhangi bir tespitimiz bulunmamaktadır.

Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığınca yapılan teftişler neticesinde 4857 sayılı İş Kanunu'nun 85'inci maddesine muhalefet eden işyeri sayısı 2010 yılında 7, 2011 yılında 15 ve 2012 yılında 5 olup, bu işyerlerine aynı Kanunu'nun 105/d fıkrası uyarınca idari para cezası uygulanması önerilmiştir.

Bakanlığımız çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda tüm ilgili paydaşlarla ve Bakanlıklarla işbirliği içinde çalışmalarını sürdürmektedir. Eğitim sistemi içinde yeni bir düzenleme olan 4+4+4 zorunlu eğitim sistemi ile zorunlu ilköğretimi tamamlama yaşının on üç yaş olarak belirlenmesi çocuk işçiliğinin hızlanacağı anlamını taşımamaktadır. Bakanlığımız çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda çalışmalarına devam etmektedir.